

Evalueringen av fagfornyelsen yrkesfag, delrapport 3

Fra klasserom til arbeidsplass: Hvordan nye læreplaner former fremtidens yrkesfag

De reviderte læreplanene for yrkesfagene fremhever praktisk opplæring og styrker forbindelsen mellom lærlingene og arbeidsmarkedet. Denne tilnærmingen blir godt mottatt av lærebedrifter og inspirerer lærlingene til større engasjement.

RAPPORT | SIST ENDRET: 19.11.2024

Tittel:

Fra politiske intensjoner til nytt læreplanverk. Prosesser, rammer og sammenhenger

Rapporten:

[Last ned rapporten hos UiO \(PDF\)](#)

Forfatter:

Asgeir Skålholt, Nina Aakernes, Silje Andresen, Tove Mogstad Aspøy, Jorunn Dahlback, Rebecca Nybru Gleditsch, Hedvig Skonhoft Johannesen, Otto Sevaldson Lillebø, Rønnaug Haugland Lyckander, Rebekka Ravn Lysvik, Ørjan Arnevig Samuelsen, Torgeir Nyen og Inger Vagle

ISBN:

978-82-327-0662-4 (Nettutgave)

ISBN:

978-82-327-0663-1 (Papirutgave)

Utgiver:

NIFU

År:

2024

Rapportserie: Evaluering av fagfornyelsen yrkesfag

Det overordnede målet med evalueringen av fagfornyelsen yrkesfag er å få kunnskap om

hvordan fagfornyelsen gjennomføres, og hvordan arbeidet med fagfornyelsen eventuelt fører til endringer i fag- og yrkesopplæringen.

Dette er tredje delrapport fra evalueringen.

- [Delrapport 1](#)
- [Delrapport 2](#)
- [Delrapport 3](#)

Hovedfunn:

- Tradisjonelle yrkesfag gir stabil oppfølging, men nyere fag sliter med synlighet.
- Lærlingene har varierende erfaringer og ulike planer for fremtiden.
- Nye læreplaner kan tilpasses arbeidslivet, men små fag sliter med rekruttering.

Tradisjonelle yrkesfag gir stabil oppfølging, men nyere fag sliter med synlighet

Evalueringen dekker tradisjonelle yrkesfag som rørlegger- og tømrerfaget, i tillegg til nyere fag som IT-utvikling og sikkerhetsfag. I de tradisjonelle fagene opplever lærlingene stabil faglig oppfølging og gode arbeidsmiljøer, selv om arbeidsoppgavene kan variere mellom bedrifter. I nyere fag, som IT-utviklerfaget, finnes det et stort behov for kompetanse, men læreplassene er ofte mindre kjente blant arbeidsgivere.

Bedriftenes egne arbeidsoppgaver viser seg ofte å påvirke opplæringen mer enn selve læreplanen, og helhetlig opplæring er en fortsatt utfordring. Samtidig ser de nye læreplanene ut til å være bedre tilpasset bedriftenes ulike opplæringspraksiser.

Lærlingene har varierende erfaringer og ulike planer for fremtiden

Gjennom spørreundersøkelser og intervjuer med lærlinger viser rapporten at lærlingenes erfaringer med fagfornyelsen varierer. Rundt en av fire har endret yrkesvalg underveis, noe som tyder på at eksponering for flere fag på vg1 og vg2 kan bidra til bedre yrkesvalg. Mange lærlinger fikk læreplass ved å kontakte bedrifter direkte, og ni av ti føler seg inkludert i arbeidsmiljøet. Likevel opplever enkelte lærlinger, spesielt

innen IT, medieproduksjon, og salg og service, utfordringer med å få relevante arbeidsoppgaver.

Planene for tiden etter læretiden er også forskjellige mellom fagområdene. Over 80 prosent av lærlingene innen elektro og datateknologi regner med jobb i lærebedriften etter læretiden, mens bare 46 prosent av lærlingene i helse og oppvekst og 43 prosent i informasjonsteknologi forventer det samme. Halvparten av lærlingene i helse og oppvekst planlegger høyere utdanning etter læretiden, sammenlignet med 15 prosent i bygg- og anleggsteknikk. Dette reflekterer både fagområdenes arbeidsmuligheter og bedriftenes rekrutteringstradisjoner.

Nye læreplaner kan tilpasses arbeidslivet, men små fag sliter med rekruttering

Fagfornyelsen i yrkesfag ser ut til å bli oppfattet som relevant blant bedrifter. Endringer i fagenes innhold på vg3 og utdanningsveiene på vg1 og vg2 har påvirket læreplanenes relevans, og bedriftene opplever dem stort sett som tilpasset arbeidslivet. Noen små fag rapporterer imidlertid utfordringer med rekruttering på grunn av lokal tilgang til lærlinger.

Rundt 20–25 prosent av bedriftene mener at lærlingene har fått noe svakere teoretisk og praktisk kompetanse, og at noen mangler engasjement og forberedelse til arbeidslivet. Pandemien kan ha påvirket elevenes yrkesfaglige fordypning negativt. Antall elever på vg2 som velger lærefag holder seg stabilt, men det har vært en nedgang i bygg- og anleggsteknikk, helse og oppvekst, og naturbruk. Årsakene kan blant annet være økonomi og økt overgang til påbygg i helse og oppvekst.

Fagfornyelsen påvirker i liten grad bedriftenes vilje til å ta inn lærlinger, som i stor grad styres av arbeidslivets behov. Norsk fagopplæring er preget av lokal fleksibilitet, og læreplanene kan tilpasses til bedriftens behov. I nyere fag som informasjonsteknologi og medieproduksjon kan læreplanene bidra til å etablere fagenes plass i arbeidsmarkedet.